

ରବିବାର ଚାଷୀ

ରବିବାର ୨୪ ଜାନୁଆରୀ, ୨୦୨୧
 email : rabibarachayan2015@gmail.com
 ସୁତରାଫ ସୁତରାଫ ସୁତରାଫ ସୁତରାଫ ସୁତରାଫ ସୁତରାଫ
 କଥା, କବିତା, ସୃଜନର ସୁରମ୍ୟ ସମାର

ଧାରାବାହିକ : ଜୀବନାତ୍ମକତା

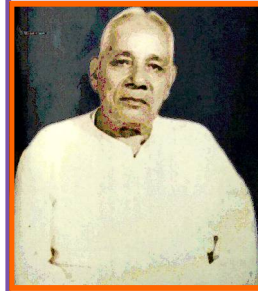
ଭାଗ-୧୨

ପୂର୍ବପ୍ରକାଶିତ ଉଦ୍‌ଭାବ... ଛପନ ସାଲର ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ

କି ଭୟାବହ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ! ମନେହେଲେ ଆଜି ଦେହ ଶୀତଳ ହେଉଛି । ଦ୍ଵିତୀୟଶ୍ରେଣୀର ବାର୍ଷିକ ପରୀକ୍ଷା ପରେ ଗ୍ରାଷ୍ଟ୍ରାକରଣରେ ଆଗଲପୁରକୁ ଆସି ଛୁଟି କଟାଇଲି । ଏହା ୧୮୯୯ ମସିହା, ସମ୍ଭବ ୧୯୫୬ ସାଲ । ସେତେବେଳେ ମୋତେ ୧୨-୧୩ବର୍ଷ ବୟସ । ସେହି କରାଳ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷର ଯେଉଁ ମର୍ମାହତ ବୃକ୍ଷ୍ୟସମୂହ ମୁଁ ଦେଖିଅଛି ସେ ସମସ୍ତ ମୋ ମାନସପତ୍ତରେ ସ୍ଵପ୍ନ ଭାବରେ ଅଙ୍କିତ ହୋଇ ରହିଅଛି । ବାଲ୍ୟକାଳର ଅନୁଭୂତି ସେତେ ଶିକ୍ଷାପ୍ରୟୋଗୀ ନୁହେଁ; କାରଣ ସମସ୍ତ ବିଷୟ ସେହି ସମୟରେ ବୁଝା ପଡ଼ିନାହିଁ । କ୍ରମେ ବୟସ ବୃଦ୍ଧି ସଙ୍ଗେ ଫସାଲର ବାଲ୍ୟସୂଚିର ସମ୍ପର୍କରେ ପୂର୍ବଦୃଷ୍ଟି ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇପଡ଼େ ।

ଗ୍ରାଷ୍ଟ୍ରାକରଣରେ ଘରକୁ ଆସି ଦେଖିଲି ଗ୍ରାମଟି ପ୍ରବାସୀ ଲୋକଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କ୍ରମେ କ୍ରମେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଇଅଛି । ପ୍ରତ୍ୟହ ବଳ ବଳ ଲୋକ-ପୁରୁଷ, ସ୍ତ୍ରୀ, ଶିଶୁ-ଆଦି ସମସ୍ତେ ଘରେ ଘରେ ଭିକ୍ଷାକରି ବୁଲୁଛନ୍ତି । ଏମାନେ ଛତିଶଗଡ଼ା ଲାଗି ଲାଗି ଭାଷା କହୁଛନ୍ତି । ଛତିଶଗଡ଼ ବୋଲିଲେ ରାୟପୁର ଓ ବିଳାସପୁର ଜିଲ୍ଲା । ଉଭୟ ଜିଲ୍ଲାର ସାମାନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଟଣା ଓ କଳାହାଣ୍ଡି ରାଜ୍ୟର ସାମାନ୍ୟ ସହିତ ଫଳାଫୁଲ । ସେହି ସମୟରେ ଏହି ବୁଲୁ ଜିଲ୍ଲା ଓ ସମସ୍ତଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଛତିଶଗଡ଼ ବିଭାଗ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଆଜିକାଲି ରାୟପୁର ଜିଲ୍ଲାରେ ଥିବା ପୁଲଝର ଜମିଦାରୀ ସେହି ସମୟର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜିଲ୍ଲାର ଏକାଂଶ ଥିଲା । ୧୯୦୫ ମସିହାରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଶା ସହିତ ମିଳିତ ହେବା ସମୟରେ ପୁଲଝର ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରେ ରହିଯାଇ ରାୟପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେଲା । ରାୟପୁର, ବିଳାସପୁର ଓ ପୁଲଝର ଅଂଚଳରେ କ୍ରମାଗତ ଚିକିତ୍ସା ବର୍ଷର ଅନାବୃଷ୍ଟି ଯୋଗୁଁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଫସଲ ନଷ୍ଟ ହେଉଥିଲା ଓ ଅନୁଭୂତ ଅଧିବାସୀଗଣ ଇତ୍ୟନ୍ତ ବିକ୍ଷିପ୍ତ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ଆଗଲପୁରକୁ ଚାଲି ଆସିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏହି ଅଂଚଳ ସୁଦ୍ଧା ଏହି ବିପଦରୁ ମୁକ୍ତ ନଥିଲା । ଛତିଶଗଡ଼ର ଅବସ୍ଥା ପାଟଣାରେ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭୂତ ହେଉଥିଲା । ମୋର ମନେହେଉଛି ଅନୁଭାବ ଆଗଲପୁରରେ ସୁଦ୍ଧା ତାତ୍କାଳୀନ ଧାରଣ କରିଥିଲି । ସ୍ଥାନୀୟ ଅଧିବାସୀଙ୍କ ସହିତ ଆଗଲପୁରକୁ ଅନୁ ଯୋଗାଣବା କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲା । ପ୍ରଥମରେ ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀୟ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆତଙ୍କ ସୃଷ୍ଟିହେଲା ଓ ଏମାନେ ସୁଦ୍ଧା ଆଗଲପୁରକୁ ରୁଣ୍ଡ ଭିକ୍ଷା ମାଗିବାକୁ ଘରେ ଘରେ ବୁଲିଲେ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ହା ଅନୁ ! ହା ଅନୁ ! କରୁଣ ଚିତ୍କାର । ଜମିଦାରଙ୍କ ଘର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ସାଧାରଣ କାଳୀନିକ ସକାଶେ ଅନୁପୁତ୍ର ଖୋଲି ଦିଆହେଲା । ଅନେକ ସେଠାକୁ ଯାଇ ପ୍ରଠାଏ ପ୍ରଠାଏ ଭାତ ଘେନି ଆସୁଥିଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଭାଷଣ ଭାବରେ ବସନ୍ତ ଓ କଲେରୀର ଆବିର୍ଭାବ ହେଲା । ଦେଖାଗଲା

ମୋର ପୂର୍ବ ସ୍ମୃତି କଥା

ବାଲେଶ୍ଵରରେ ପ୍ରଥମଥର ୧୯୧୫ ମସିହାରେ ତୃତୀୟଶ୍ରେଣୀ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ଓ ଦ୍ଵିତୀୟଥର ୧୯୩୧ ମସିହାରେ ତୃତୀୟ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ପଦରେ ଅବସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିବା ଭାରତଚନ୍ଦ୍ର ନାୟକଙ୍କ ରଚିତ 'ପୂର୍ବ ସ୍ମୃତିକଥା' ୧୯୬୬ରେ ପୁସ୍ତକ ଆକାରରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ତା' ପରବର୍ଷ ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ଦ୍ଵାରା ସମ୍ମାନିତ ହେବା ମନନଶୀଳ ପାଠକଙ୍କ ପାଇଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟକର ଘଟଣା । ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ଅଛି ରାଜା ରାଜୁଡ଼ା ସମୟର ଇତିହାସ, ଅଛି ସାମାଜିକ ଚେତନା, ଅଛି ମଧ୍ୟ ଉଚ୍ଚାଙ୍ଗ ସାହିତ୍ୟ । ଆଜି ବି ଆମ ସମାଜରେ ନାରୀ ନିର୍ଯ୍ୟାତନାର ଚିତ୍ର ସର୍ବତ୍ର ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଥିବା ବେଳେ ସେ ସମୟରେ ନାରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସେ ଦେଖୁଥିବା ସ୍ଵପ୍ନ, ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ମନୋଭାବ, ନାରୀଶିକ୍ଷା ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ପ୍ରେରଣା ତାଙ୍କୁ ସ୍ମରଣୀୟ କରି ରଖିଛି । ଶ୍ରୀମୁଖ ନାୟକଙ୍କର 'ମୋର ପୂର୍ବ ସ୍ମୃତିକଥା' ଧ୍ଵନି ପ୍ରତିଧ୍ଵନିର ଗୁଣଗ୍ରାହୀ ପାଠକମାନଙ୍କ ପାଇଁ...

ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୃହରେ କେହି ନା କେହି ଏହି ରୋଗର କବଳରେ ପଡ଼ିଅଛନ୍ତି । ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ହୋଇ ମୃତ୍ୟୁଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ହେବାକୁ ଯାଉଅଛି । କେତେକ ପରିବାର ଏକାବେଳେ ନିର୍ମୂଳ ହୋଇଗଲେ । କଲେରୀର ଆବିର୍ଭାବରେ ଏ ଅଂଚଳରେ ଘରଦ୍ଵାରା ପଡ଼ିଯାଏ । ଲୋକେ ଭୟଭୀତ ହୋଇ ଗୃହତ୍ୟାଗ କରି କଳାଳକୁ ଯାଇ ରହନ୍ତି । ଆଉ କେହି ଗୃହ ତ୍ୟାଗ କରିନପାରିଲେ ଦୂରଦୂର କରି ଚନ୍ଦ୍ରଧ୍ୟାରେ ଯଥାସାଧ୍ୟ ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନଯାପନ କରନ୍ତି । ଯେଉଁ ଜମିଦାର ଗୃହ ଆଗଲପୁରବାସୀଙ୍କ ସକାଶେ ସର୍ବଦା ଅବୀରତଦ୍ଵାର ଥିଲା ତାହାର ସବର ଫାଟକ ଗୋଟିଏ ବୃହତ୍ କବାଟ ଦ୍ଵାରା ଯେଉଁଦିନ ବୁଦ୍ଧ ହେଲା ସେହିଦିନ ଦରିଦ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଅନୁକମ୍ପ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ଜମିଦାର ପରିବାର ଦରିଦ୍ରଙ୍କ ପ୍ରତି ସବର ଓ ସର୍ବଦା ଦାନଶୀଳ ଥିଲେ ଓ ଯେ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରକୁ ହେଉଥିଲା ଶୁନ୍ୟ ହସ୍ତରେ ଫେରୁନଥିଲା । ତାହା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଲୋକେ ଗଛର କଞ୍ଚିକ ପତ୍ର, ମୂଳ, ଯୋଖରୀ ପକ୍ଷକୁ ଖୋଲି କନ୍ଦା ପ୍ରଭୃତି ଖାଇଲେ ଓ ଅକାଶରେ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଗାଈ, ଗୋରୁ, ବାସନ୍ତ, ବର୍ଜନ ତଥା ସାହାଯ୍ୟରେ ଯାହା ଥିଲା ସର୍ବସ୍ଵ ବିକ୍ରି କଲେ । ତଥାପି ଅନୁକମ୍ପ ବହୁଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଲାନାହିଁ । ଏହି ଭୟାବହ ପରିସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟରେ ଗ୍ରାଷ୍ଟ୍ରାକରଣ ଅତିବାହିତ ହେଲା । ମୋ ମା' କଲେରୀରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ଗ୍ରାମର ବିଦ୍ୟ, ଗୋବିନ୍ଦ ବଳଦେବହୋଇ ଚିକିତ୍ସାରେ ଆରୋଗ୍ୟ ଲାଭକଲେ ।

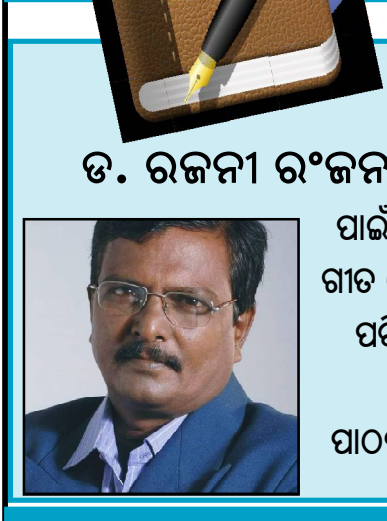
ଗ୍ରାଷ୍ଟ୍ରାକରଣ ଶେଷରେ ଗ୍ରାମର ଆଉ ଜଣେ ବଳାଳିର ସ୍ଵଳର ଛାତ୍ର ସହିତ ମୁଁ ବଳାଳିର ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରାକଲି । ଯିବା ବାଟରେ ଭରପୁରୀ ଗ୍ରାମର ଦୁଇଜଣ ପିଲା

କରିଅଛି ଓ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଗୃହଗୁଡ଼ିକୁ ଉଡ଼େଇ ମା, ଝିଅ, ଭାଇଭଉଣୀଙ୍କ କରୁଣ ବିଳାପରେ ଆମମାନଙ୍କ କୋମଳ ବାକହୃଦୟ ଆଲୋଡ଼ିତ ହୋଇଯାଇଅଛି । ସେ କାଳର ରାଷ୍ଟ୍ରାଘାଟର ଦୁର୍ଗମତା ଓ ଯାନବାହନର ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷର କରାଳତା ତୀବ୍ର ହୋଇପଡ଼ୁଥିଲା । ରେଳୁନର ମୋଟା ଦାଉଳ, ବଳଦଗାଡ଼ିରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଷ୍ଟେସନକୁ ଗଡ଼ିକରି ବଳାଳିରରେ ପହଂଚିଲାବେଳକୁ ଯେତେ ବୋଧ୍ୟର ହୋଇଥାଏ, ପଥରେ ଚୋରଙ୍କ ଉପହସନେ ଚଢ଼ିବୁ ଅଧେ ରହିଥାଏ । ଏହି ବାଉଳ ବଳାରେ ୮/୯ସେର ଲେଖାଏଁ ବିକ୍ରୟ ହେଉଥିଲା ।

ଦିନେ ଭୋର ସମୟରେ ଆମମାନଙ୍କ ଛାତ୍ରାବାସକୁ ଲାଗି ରହିଥିବା ପାଟଣେଶ୍ଵରୀ ଦେବୀଙ୍କ ଦେଉଳ ସମ୍ମୁଖରେ ଅନେକ ଲୋକ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଥିବା ଦେଖି ଜଣକେତେ ପିଲା ସେଠାକୁ ଗଲୁ ଓ ଦେଖୁଲୁ, ଜଣେ ଦୁଡ଼ା ପାଟିକରୁଛି - ଆଶରେ ସେହି ପିଲାକୁ ଖାଇବି, ତାକୁ ଖାଇବି । ଆଉ ଉପସ୍ଥିତ ପିଲାଙ୍କ ଆଦୃଷ୍ଟ ଧାର୍ଯ୍ୟର ଯାକୁ ଖାଇବି, ତାକୁ ଖାଇବି । ପିଠିଠି ଖଣ୍ଡେ ଗାଡ଼ ହଳଦିଆ ଲୁଗା, କପାଳରେ ବୁହୁ ମଞ୍ଜଳାକାର ସିନ୍ଦୂର, ଆଖି ତଳପତାରେ ମଧ୍ୟ ସିନ୍ଦୂର, କଳକଳ ବେହୁ ହଳଦୀରେ ଜରଜର, ତାହା ସଙ୍ଗେ ଭାଉ ଭାଉ ଦହିହାଣ୍ଡି, ଘିଅ, ଖଜା, ଦଶଦାନ୍ତା ଛେଳି, ଗୁଡ଼ା ବୁକୁଡ଼ା । ଯେଉଁଠାକୁ ଯାଉଛି ଏ ସମସ୍ତ ଫଗୁଡ଼ି କରି ଆଣୁଛି । ସମସ୍ତେ କହୁଛନ୍ତି ଯେ 'ସହା ବୁଢ଼ା' କହିବୁଲୁଛି ଦୁଇଦୁଇ ଜଣ ପୁରୁଷ ହେଉଛନ୍ତୁ ବା ସ୍ତ୍ରୀ ହେଉଛନ୍ତୁ ପରସ୍ପର ସହିତ ମହାପ୍ରସାଦ ସଙ୍ଗାତ ପରି ସହା ବସିବେ । ଯେ ନ ବସିବ ସେ ମରିଯିବ । ଏହା କହି ଦୁଡ଼ା ନିଜ ଶୁଦ୍ଧ ଆବାସ କରି ବୁଲୁଛି ଓ ଭୟରେ ଲୋକେ ତାକୁ ନିଜ ବେଶ ଦେଉଛନ୍ତି ।

ବଖରିଆ ନାମକ ଜଣେ ଆଦିବାସୀ ବିଂଧାଳ ଗୋଟାଏ ଡକାୟତ ବଳ ଗଠନକରି ପାଟଣା ଓ କଳାହାଣ୍ଡି ମଧ୍ୟସ୍ଥ କଳାଳରେ ରହି ଭାଷଣ ତକାଏତ ଆରମ୍ଭ କଲା । ତାହାର ଉପହସନେ ସେହି ଅଂଚଳରେ ଭାଷଣ ଆତଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ବହୁଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଥାନୀୟ ପୋଲିସ ତାହାର ଉପହସନ କମନ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ପରିଶେଷରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗୋରା ପୁଲିସ ସୁପରିଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟ ଆସିଲା ଉଭାରେ ତାଙ୍କ ସହିତ ଆସିଥିବା ପୁଲିସବଳ ଦ୍ଵାରା ବଖରିଆ ଓ ତାହାର ସହ ତକାଏତ ସମସ୍ତେ ଧୂତ ହେଲେ ଓ ଯଥା ସମୟରେ ବିଚାରାଳୟରେ ଦଣ୍ଡିତ ହେଲେ । ଶୁଣାଗଲା, ବଖରିଆ ଧନୀଲୋକଙ୍କ ଧନ ଅପହରଣ କରି ଦୁର୍ଭିକ୍ଷରୁ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଖାଦ୍ୟ ବିତରଣ କରୁଥିଲା ଏବଂ ଏହି ଦୁଃଖ ସମୟରେ ସୁଧିଧା ନେଇ ଧନବାନ ଲୋକେ ନିଜ ଫାଟିତ ଧନର ସର୍ବସମ୍ପଦ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଧନକୁ ବିକରିବାରେ ଲାଗିଥିବାରୁ ବଖରିଆ ଦାନବଦିତ୍ର ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଦୁଃଖ ମୋଚନାର୍ଥେ ଏହି ଭାଷଣ ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିଥିଲା । (କ୍ରମଶଃ)

ତାଏରୀ - ୪୯

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଡ. ରଜନୀ ରଂଜନ ଜଣେ ଆଗଧାଡ଼ିର ସୁଖୀ । ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପାଇଁ କାହାଣୀ, ସଂଳାପ ଓ ଚିତ୍ରନାଟ୍ୟ ସହ ଗୀତ ଲେଖି ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଶାରେ ନିଜର ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ପରିଚିତି ନିର୍ମାଣ କରିସାରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର 'ତାଏରୀ'ର ପୃଷ୍ଠା 'ଧ୍ଵନି ପ୍ରତିଧ୍ଵନି'ର ପାଠକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ନୂଆ ପରିପାଟଣାରେ...

II ସଂଜୟ ଭଙ୍ଗର ପ୍ରିୟତମା II

କାନ୍ଦୁଆସରେ ପାଇନାଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଉଥିଲା ସଂଜୟ । ସଂଜୟ ଭଙ୍ଗ, ଗଜ ଲେଖେ, କବିତା ଲେଖେ, ତମ୍ବାଲ ଆର୍ଟ କରେ । ତେବେ ଏସବୁ ଅପେକ୍ଷା ବେଶି ପ୍ରେମିକ । ଚବିଶ ଘଂଟା ନିଜ ସ୍ଵପ୍ନ ଦୁନିଆରେ ଭାସି ବୁଲୁଥାଏ । ସେଦିନ ରଜନୀ ଦାଶ ସଂଜୟର ଆର୍ଟ ଷ୍ଟୁଡିଓ ଭିତରକୁ ପଶୁ ପଶୁ ଦେଖିଲା କାନ୍ଦୁଆସରେ କାହାର ଗୋଟାଏ ପୋଟ୍ରେଟ ଆଙ୍କୁଛି । ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅର ପୋଟ୍ରେଟ । କଳାଧଳା ପେନ୍‌ସିଲ ଗାର ଭିତରେ ଝିଅରର ରଂଗାନ୍ ଚେହେରା ବାରି ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା । ରଜନୀ ଦାଶ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା, “ଭଏ ତମର କେତେ ନୟନ ପ୍ରେମିକା ?” - “ମୋ ମା' ଭଏ...” ସଂଜୟ ଭରସା ଦେଲା । ଭଏ ସଂଜୟ ଭଙ୍ଗର ମା'ଙ୍କ ଯୌବନାବସ୍ଥାର ଫଟୋ ? ବେଳେବେଳେ ଉଡ଼ିଅଟାଏ ଏମିତି ଦାର୍ଶନିକ ଭଳି ଅକ୍ଷୟ କଥା କୁହେ । ତଥାପି ସଂଜୟକୁ ଭଲପାଏ ରଜନୀ ଦାଶ । କାହିଁକିନା ସେ ହିପୋକ୍ରାଟ ନୁହେଁ । “ପ୍ରେମିକା କ'ଣ ମା' ହେଉପାରିବନି ଭାଇନା ?” ପୁଣି ପ୍ରଶ୍ନ । ହାଲୁକା ମୁହଁରେ ସେଦିନ ରଜନୀ ଦାଶ ଥିଲା । ‘ଠିକ୍ ଅଛି ତମର ଏଇ ପ୍ରେମିକା । I mean ମା'କୁ ଦେଖିବାର ସୌଭାଗ୍ୟ କେବେ ମିଳିବ ?’ ରଜନୀ ଦାଶର ଏ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଭରସା ଦେଲା ସଂଜୟ, “ଆସନ୍ତା କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ମୋ ମା'ର ଜନ୍ମଦିନ । ତାକୁ ପ୍ରେକ୍ଷଣ କରିବା ପାଇଁ ତା'ରି ପୋଟ୍ରେଟ ଆଙ୍କିବି । ଆସନ୍ତା ସଂଜୟବେଳେ ସେଦିନ । ନିଶ୍ଚୟ ନେଇଯିବି ।”

ରଜନୀ ଦାଶ ସଂଜୟର ପାଇନାଳୀ ସହ ଆଗରୁ ଅଭ୍ୟାସ । ହଠାତ୍ ଫୋନ୍ କରି ଡାକିବ । ସେ ଛକ ହେଉଛି ବସ୍ତାସ୍ତ ଖଟି । ଶୁଣେଇବ ନୂଆ ଗପର ପୂର୍ତ୍ତ । ଅନେକ ବର୍ଷ ତଳେ ଖଣ୍ଡଗିରି ଛକରେ ବସ୍ତା ଅପେକ୍ଷା କରୁଥାଏ ରଜନୀ ଦାଶ କଲେଜ ଯିବାପାଇଁ । ହଠାତ୍ ପହଂଚିଥିଲା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ସୁରେନ୍ ପୂଷ୍ପକୁ ଧରି । କହିଲା, “ଭାଇନା, ‘ଘାଟ’ ସିରିଏଲ ପାଇଁ ଗୀତ ଲେଖିବାକୁ ହେବ । ଏବେ ଏଇ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ । ରଜନୀଦାଶ ବି ଦୁଇପଦ ଗାରେଇ ଦେଉଥିଲା । ବିନୋଦ ନୟ ତା'ର ସ୍ଵର ଦେଉଥିଲେ । ବହୁତ ପସୁଲାରେ ହେଉଥିଲା ଗୀତଟି । ସେଦିନ ଅକାବଳା ଗଳିରାସ୍ତା ଦେଇ ସଂଜୟ ପହଂଚିଲା ଗୋଟିଏ ବସ୍ତି ଭିତରେ । ବସ୍ତିଟି ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରକାର ନିଷିଦ୍ଧ ଜଳାଳା । ଯା ଭିତରକୁ କାହିଁକି ଆଣିଛି ତାକୁ ? ଗୋଟିଏ କୁଡ଼ିଆ ଭିତରକୁ ଚାଣିନେଲା ସଂଜୟ ଦର ଆଉଜା କବାଟକୁ ଠେଲି । ଭିତରେ ୨୨ କି ୨୪ ବର୍ଷର ସୁନ୍ଦରୀଏ ମୁହଁରେ ଲିପୁଷ୍ଟ ଲଗାଉଥିଲା । “ଆସିଗଲା, ମୁଁ ତମକୁ ଝିଅ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲି ।” ସୁନ୍ଦରୀ କହିଲା ଓ ବୁଲି ଚାଲିଲା । ପୋଟ୍ରେଟର ଅଙ୍କିତ ସେଇ ଝିଅଟି ଝିଅ ଥିଲା ।

ତମକି ପଢ଼ିଲା ରଜନୀ ଦାଶ । ସଂଜୟ ସୁନ୍ଦରୀକୁ ମା' ସମ୍ବୋଧନ କରି ପାଦ ଛୁଇଁଲା ଓ ମୋର ପରିଚୟ ଦେଲା । ନମସ୍କାର ଜଣାଇ ଖଜୁରୀପତିର ସପ୍ତ ତଳେ ପକାଇ ବସିବାକୁ କହି ସୁନ୍ଦରୀଟି ପୋଟ୍ରେଟକୁ ବଜାଇଲା ସଂଜୟ । ଖୁବ୍ ଶୁଣି ହେବାପରି ମନେ ହେଲା । ସୁନ୍ଦରୀଟି ଆଶୀର୍ବାଦ ଦେଲା ସଂଜୟର ମଥାକୁ ଅବିକଳ ଜଣେ ସ୍ଵେଦବସ୍ତ୍ର ମା' ପରି ।

ରଜନୀ ଦାଶ ଦୁଃଖରେ ବାକି ରହିଲାନି । ସେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭ୍ରମ କରିଆସୁଥିବା ସୁନ୍ଦରୀଟି ଜଣେ କିନ୍ନର । କିନ୍ତୁ ଦେଖିବାକୁ କୌଣସି ସୁନ୍ଦରୀ ନାରୀଙ୍କଠାରୁ ବି କମ୍ ନୁହେଁ । ସେ ଆମ ପାଇଁ ଦୁଇଟି ପ୍ରେକ୍ଷଣରେ ତାଙ୍କ ଶିରୀ ପରସି ଦେଲା ଓ ନିଜ ଦୁଃଖ କାହାଣୀ ମୋ ଆଗରେ ବଖାଣି ଦେଲା ।

ଅଭିଶପ୍ତ ଜୀବନ ତା'ର । ପୁରୁ ବୁଝେ ନିଜର ଅପ୍ରାକାଶିତ ଆରତର ପାଇଁ ଘରୁ ଚାଲିଦେଲା । ସେହିଦିନକୁ କିନ୍ତୁ ସଂଜୟରେ ଯୋଗ ଦେଇ ଏଇଠି ରହୁଛି । ଅତୀତ ସଂଜୟ ସାଥରେ ଭେଟ ଓ ସଂଜୟ ସହ ଯନିଷ୍ଠତା ।

କଥା ଶେଷରେ ଅଶ୍ରୁଳା ଆଖିରେ ନିଜ ଜୀବନର ଅବସୋଧ ଓ ଦୁଃଖକୁ କହିଲା । ବିଧାତାର ଅଭିଶାପ ଦୋଳି ଧରି ନେଇଥିଲା ସେ । ମା' ହେଲନପାରିବାର ଦୁଃଖ ତା ଭିତରେ ସବୁଜିତ ହେଉଥିଲା । ଆଉ ପୁନର୍ବାର ନହେବା ପାଇଁ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଡାକୁଥିଲା ।

ସେଦିନ ଫେରିବାବେଳେ ଅବିଭୂତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା ରଜନୀ ଦାଶ । ତା'ର ପାଦଛୁଇଁ ପ୍ରଣାମ କରି କହିଲା, “ଶୁଣିବୁ ତାକୁଛି ତମେ ଆଉ କହୁରେ ମୋରି ମା' ହୋଇ କହୁନିଅ” । “ସେ ରଜନୀ ଦାଶର ମଥା ସାଙ୍ଗିଲି । ଅବିକଳ ତା ବୋଉ ହାତର ସ୍ପର୍ଶ ପରି ଅନୁଭବ କଲା ରଜନୀ ଦାଶ ।

II ଅମେରୁଦଣ୍ଡ II

ଭବାନୀ ଭୂୟାଁ

ଆମେ ସବୁ ସ୍ଵପ୍ନଖୋଜୁ ସତ୍ୟ ଖୋଜୁନା ।

ସତ ଖୋଜିଲେ କାଳେ ଉଖୁରି ଆସିବ ଇତିହାସର ତରବାରରେ ଲାଗିଥିବା ଯେତେସବୁ ବ୍ୟବସାୟ ରକ୍ଷିତା ମୁଖା ଉପରକୁ ।

ବଦଳିଯିବ ତେହେରା ।

ଖୋଲିଯିବ ନିଜକୁ ସୁହାଇଲା ଭଳି ସାଉଁଟିଥିବା ଯେତେସବୁ ମନଗଢ଼ା କାହାଣୀର ପେଟି ।

ଜଳ ଜଳ ହୋଇ ଦିଶିବ ଅହଲ୍ୟା, ଛୋଟିପକା, ସୀତା ଭର୍ମିକାର ଅନ୍ଧଦାହ ।

ଉକୁଟି ଉଠିବ ଭାଷ୍ଠ, ବ୍ରହ୍ମାଣ , ରାମ, ପର୍ଶୁରାମର ଯେତେସବୁ ଅପାରଗତା । ନଂପୁସକତା ।

ସ୍ଵପ୍ନ ଦିଶିବ ଗୋ ମେଧ , ଅଶ୍ରୁମେଧ ଯଜ୍ଞର ରକ୍ତ କୁତୁବୁତୁ କାନ୍ଧର ପଇତା

କେତେ ମଣିଷ ମାରିଲେ ଦସ୍ୟୁ ରତ୍ନାକର ବାଳାକି ହୁଏ ।

କେତେ ରକ୍ତର ନଦୀ ବୋହିଲେ ଚଣ୍ଡାଣୋକ ଧର୍ମାଣୋକ ପାଲଟେ ।

କେତେ ମଣିଷର ମେରୁଦଣ୍ଡ ହାତରେ ସିଂହାସନଟିଏ ସୁଦୃଢ଼ ହୁଏ ।

ବୁଝିପାରେନା ବିଚାରା ମଣିଷ ସବୁବେଳେ ଅର୍ଗଳରେ ମୁଣ୍ଡ ଆପିଆଏ । ସିନୋଟ ଗାଈରୁ କ୍ଷୀର ବୁଝେ । ଅଭାବା ଶ୍ରାବଣରେ ଭୟ ପୂଜାକରେ ଚନ୍ଦ୍ରାକ୍ଷର ଶୁଭମନାସି ନତିଆ ବାଡ଼ାଏ ।

ନିଜ ଛାଇର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ତରି ଭାଗ୍ୟ, ଭଗବାନକୁ ଆପଣେଇ ନିଏ

କବିତା...

ଆମ ସମୟର ନିଜର ବିନାଶରେ ।

ନା ବଜାଇପାରେ ପାଦ ଆଗକୁ ଭୟରେ, ଭ୍ରାନ୍ତିରେ, ଆତଂକରେ ।

ମରିପାରେ ସିନା ନା ଦେଖିପାରେ ନା ଶୁଣିପାରେ ନା କହିପାରେ । ମେରୁଦଣ୍ଡ ନଥିବା ମଣିଷଟିଏ ପରି ଖାଲି ଗୁଣ୍ଡୁରୁ ଥାଏ ମାଟି ଉପରୁ କ୍ରମଶଃ ମାଟିକୁ ॥

+ ପୂରୀ, (ମୋ) ୯୩୪୮୫୭୩୫୧୦

II ନୀରବତା ତାକୁଟି II

ନକୁଳ ଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ

ହେ ଜୀବନ, ତୁମର ନିଶ୍ଵାସ ଓ ପ୍ରଶ୍ଵାସ ଆଲୋକର ଲୋଚକ ଅପୂର୍ବ ନିରୀଡ଼ି ପଦ୍ମଟି ଶାଶ୍ଵତ ବୃଥାମୟକୁ ତୁମ ପୁଠା କରିଛି କବଚ !

ହୃଦୟ କେବେ ଥିଲା ଜୀବନ୍ତ ମୁହଁର ସୁଖମା ଥିଲା ହସନ୍ତ ପୁନର୍ଜୀବନ ଭିତରେ ହୁକୁଥିଲା ଶୁନ୍ୟତା ଚୈତ୍ୟା ହେଉଥିଲା ସଂସାରର ଆତ୍ମା !

ପଦନ ହସୁଟି, ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ବାହାରିଛି; ଯେମିତି ଆଲୋକର ସଂକେତ ପୃଥ୍ଵୀର ଆକାଶରେ ଅବାସ୍ତବ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସେହି ଅଦେଖା ଦୃଶ୍ୟ !

ଗୋଟିଏ ସ୍ଵାୟୀ ସ୍ଥିରତା ହୋଇପାରେ ଏକ ଶକ୍ତ ନୀରବତା, ମାତ୍ରା ମୁଁ ତ ଶୁଣିବୁକି ପକ୍ଷୀ ତାଙ୍କ ନୀଳ ଆକାଶକୁ ଛାଡ଼ି ଯିବି କୁଆଡ଼ିକି ?

ଶବ୍ଦ ଘର, ଗୋଡ଼ିସାହି, କବଚ ମୋ: ୯୪୩୭୭୪୦୨୨୪

II ଆତ୍ମଦାହ II

ବିକେଶ ସାହୁ

କେବେ କାହାକୁ ବିନା ନିଆଁରେ ଜଳିବା ଦେଖୁଛି ?

କେତେ ଅସମ୍ଭବ ନା !

କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଜଳେ, ସେମିତି ବିନା ନିଆଁରେ ଅଶନିଶ୍ଵାସୀ ହୁଏ ବିନା ଧୂଆଁରେ ମୋ ଶରୀରର ହାଡ଼, ମାଂସ, ରକ୍ତ, ମେଦ ସବୁକିଛି ହଠାତ୍ ସିଝିବା ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ତଦ୍ ପରାନ୍ତେ ମୁଁ ପୋଡ଼ି ପାଉଁଶରେ ରୂପାୟିତ ହୋଇଯାଏ..

ଏମିତି ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ ମୁଁ ତୁମ ଆଖି ସାମ୍ନାରେ ନିଃଶେଷ ହୋଇଯିବି ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ମଧ୍ୟରେ ଅଥଚ, ଦୃଢ଼ ଆଖି ପରି ଠିଆ ହୋଇଥିବ ତମେ ସ୍ଵାଣୁ ପରି ଠିଆ ହୋଇଥିବ ଦୃଢ଼ ଆଖି ସମେତ ମୁହାଣ ସେପାରେ..

ହୁଏତ ତୁମ ହୃଦୟରେ ଏ ପ୍ରକାର ପରିକଳ୍ପନା କେବେ ଆସିପାରେ ନପାରେ ଅବଶ୍ୟ ନ ଆସିବା ବି ସ୍ଵାଭାବିକ

+ ସ୍ଵାତକୋରର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବିଭାଗ ରେଭେନ୍ସା ବିଶ୍ଵବିଦ୍ୟାଳୟ, କଟକ ମୋ - ୯୩୩୭୧୭୬୧୭୨

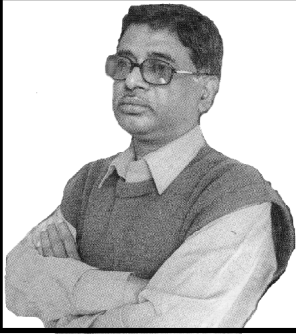

ବାଲେଶ୍ୱର
ରବିବାର, ୨୪ ଜାନୁଆରୀ, ୨୦୨୧

ମନେପଡ଼େ....(୪୯)

ଦିପାବଳୀ ଉତ୍ସବରେ ବାଣ ପୁଟା

**ସୁଗାଢ଼ିକ ଓ ସୁମକାର
ଉଦୟ ନାରାୟଣ ଦାସ**
ଧୂନି ପ୍ରତିଧୂନି ପାଠକମାନଙ୍କର ଗୋଟେ
ଚିହ୍ନାମୁହଁ । ଦୀର୍ଘଦିନର ନୀରବତା ପରେ
ତାଙ୍କର ଆଉ ଏକ ନୂଆ ସୁମ
'ମନେପଡ଼େ' । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କର ଗାଁ,
ସହର, ଡାଏରୀ ଓ ଦୃଷ୍ଟି ଆଦି ସୁମ ପ୍ରକାଶ
ପାଇ ପାଠକାୟତା ହାସଲ କରି ସାରିଛନ୍ତି । ଏଇ 'ମନେପଡ଼େ'ରେ
ଆପଣ ଭେଟିବେ ଲେଖକଙ୍କ ସ୍ମୃତିକୁ ଗୋଟେ ନିଆରା ଜଙ୍ଗଲରେ ।

ପ୍ରତିବର୍ଷ ଦିପାବଳୀ ସନ୍ଧ୍ୟା ଆସିଲେ ସହର ହାବେଳି ଆଲୋକ ଓ ବାଣ ଶବ୍ଦରେ ପ୍ରକାଶିତ
ହୋଇଥାଏ । ଝରିଆଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଆଲୋକରେ ଉଦ୍ଭାସିତ ହେଉଯାଏ ସହର । ମୋ ପୁଅ
ପ୍ରତିବର୍ଷ ସକାଳୁ ଲାଗିଯାଏ ବାଣ ଓ ହାତେଲି କିଣିବାରେ । ଆଲୋକରେ ଘରକୁ ସଜାଇବା
ପାଇଁ କିନ୍ତୁ ଆଲୋକରେ ସମଗ୍ର ଘରକୁ ସଜିତ କରେ । ଦିନରେ ସଂଗ୍ରାମ ମାନଙ୍କ ସହ କିଛି
ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ କରି ଅନାଥଶ୍ରମର ଦରିଦ୍ର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଦେବା ସହ କିଛି ବାଣ
ସେମାନଙ୍କୁ ପୁଟାଇବା ପାଇଁ ଦେଇ ଆସେ ।

ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଏଇ ଦିନଟା ଯାଇ ଦେଖିବି ନିରବ ହୋଇ ମୋ ରୁମ୍ ଭିତରେ ବସି ରହେ ।
ମୋ ଅକାଶରେ ବି ମୋ ଆଖୁରୁ ବେଳେ ବେଳେ ଲୁହ ନିରିଡ଼ି ଆସେ । ସତକଥା ହେଲା
ଖୁବ୍ ଏକା ହେଉଗଲେ ମୋ ସାମ୍ନାରେ ମୋ ଅସହାୟ ଅତୀତ ଛିଡ଼ା ହେଉଯାଏ । ସେତେବେଳେ
ଆମ ଘରର ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତି ଖୁବ୍ ଦୁର୍ବଳ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବାପା ସବୁ ଅସୁବିଧା ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ପିଲାମାନଙ୍କୁ
ଟିକେ ଟିକେ ଖୁସି ଦେବାକୁ ସତର ଚତୁର ଥିଲେ ।

ଠିକ୍ ଦିପାବଳୀ ସକାଳ ବଡ଼ି ଅନ୍ଧାରରୁ ମୁଁ ଠେ ପଖାଳ ଖାଇ ଦେଇ ମାମୁ ଘର ଗାଁ
ଭାମପୁରକୁ ବାହାରି ପହଞ୍ଚିଲେ । ବାପା ମାମୁ ଘରକୁ ବାହାରିବାର ଦେଖିଲେ ମୁଁ ଭାରି ଖୁସି
ହେଉ ତାଙ୍କ ସହ ଯିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଯାଉଥିଲି । ମୁଁ କାଣିକି ବାପା ମାମୁ ଘରକୁ ଯାଇ ତୁଆଁ
ଘରୁ ବାଣ ଆଣିବେ । ମାମୁ ଘର ଗାଁରେ ଛୁଆଁ ଘର ବାଣ ତିଆରି କରିବାରେ ସେତେବେଳେ
ଆମ ଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଳରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଥିଲା । ଆଉ ଗୋଟେ କଥା ହେଲା ମାମୁ ଘର ଗାଁରେ ବାପାଙ୍କୁ
ସମସ୍ତେ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଉଥିଲେ । ବାପାଙ୍କ ପୁରାଣ ଚର୍ଚ୍ଚା ଓ ଆମାୟିକ ବନ୍ଧୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅଭିଭୂତ
କରି ରଖିଥିଲା ।

ବାପା ମାମୁ ଘର ପହଞ୍ଚିଲା ମାତ୍ରେ ମାମୁ ଘର ଗୋଟେ ଖୁସିର ଲହରୀ ଖେଳି
ଯାଉଥିଲା । ଯେମିତି ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ ଥିଲା ଖୁସିର ଯାତୁ । ପିଲାଠୁଁ ବୁଢ଼ାଯାଏଁ ପାଖର ହେଉ
କହୁଥିଲେ ଆରେ ଆସିଗଲେ “ସୁନ୍ଦର/ ସୁନ୍ଦର ଭାଇ / ସୁନ୍ଦର ପିଇସା” ବାପା କାହାକୁ
କେମିତି କଥା କହି ଖୁସି କରିପାରୁଥିଲେ ତାର କୌଶଳ ମୁଁ ତାଙ୍କର ପୁଅ ହେଉ ଶିଖୁ
ପାରିନଥିବା ହେତୁ ଆଜିବି ଅବସାଧ୍ୟ କରେ ।

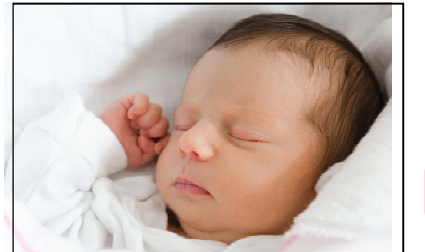
ବାପା ସଂଗେ ସଂଗେ ବଡ଼ ମାଉଁଙ୍କୁ କହୁଥିଲେ ‘ନୂଆବୋଉ, ମୋତେ ବି’ ଗା କିଛି
ଖାଇବାକୁ ଦିଅ । ବାପାଙ୍କ ଭିତରେ କିଛି ଆଦିକତା ନଥିଲା । ମାମୁ ଘରେ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିଜ
ମଣିଷ ବୋଲି ଭାବୁଥିଲେ । କେବଳ ମାମୁ ଘରେ କାହିଁକି ବୋଧହୁଏ ସମଗ୍ର ପୁଅବୀର ମଣିଷ
ମାନଙ୍କୁ ସେ ନିଜ ମଣିଷ ବୋଲି ଭାବୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଅହଂ ବା ବଡ଼ପଣ କିଛି ବି
ନଥିଲା । ପ୍ରକୃତରେ ମୁଁ ଆଜି ଯେତେ ଦେଖା କଲେବି ବାପା ପରି ମଣିଷତେ ହୋଇ ପାରିଲି
ନାହିଁ । ସେୟା ହିଁ ମୋ ଭିତରେ କ୍ଷୋଭ ଆଜି ଅତିମ ବୟସରେ । ବାପା କେମିତି ମଣିଷ ମାନଙ୍କ
ହୃଦୟ କିଣି ପାରୁଥିଲେ ତାହାର ଚେକନିକ୍ ମୁଁ ଆୟତ କରି ପାରିନଥିବାରୁ ଆଜି ବି ମୁଁ
ଅନୁତାପ କରେ ।

ବାପା ତୁଆଁ ଘରକୁ ଗଲାବେଳେ ଓ ମୋତେ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଯାଉଥିଲେ । ସେଠି
ବହୁ ଲୋକ ବାଣ ତିଆରି କରୁଥିଲେ । ବାପା ନିର୍ଦ୍ଦୟରେ ତାଙ୍କ ମାଲିକଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ବାଣ
କଥା କହୁଥିଲେ । ସେଠୁ ସଂଗେ ସଂଗେ ଛୁଡ଼ିବ ବାଣ ବାପାଙ୍କୁ ଧରାଇ ଦେଉଥିଲେ । ବାପାଙ୍କ
କଥାରେ ଏତେ ବଳ ଅଛି ମୁଁ ସେଇଠି ଦୈନିକ ସମସ୍ତକିଛି ହେଉଯାଉଥିଲା । ପ୍ରକୃତରେ ବାପାଙ୍କୁ
ଲୋକମାନେ ଏତେ ଖାତିର କରନ୍ତି, ମୁଁ କେବେ ଭାବି ନଥିଲି ।

ବାଣ ଧରି ଆମେ ଘରକୁ ଫେରିଲା ବେଳକୁ ଦିନ ରତରତ ହେଉ ଆସୁଥିଲା । ବାଣ
ଦେଖି ମୋ ସାନ ଭଉଣୀ ଉରୀ ଓ ଭାଇ ଅଳ୍ପ ଖୁସିରେ ନାଚି ଯାଉଥିଲେ । କେତେ କାଉଁରିଆ
କାଠି ସଂଗ୍ରହ କରି ରଖିଥାନ୍ତି । ସଞ୍ଜ ହେଲା ମାତ୍ରେ ସାହି ତୁଳସୀ ଚଉଡ଼ା ପାଖରେ ସମସ୍ତ
ଘରର ମୁରବୀ ମାନେ କାଉଁରିଆ କାଠି ଓ ଭୋଗ ସାମଗ୍ରୀ ଧରି ଉପସ୍ଥିତ ହେଉଥିଲେ । ସେଠି
ବ୍ରାହ୍ମଣ ପିତୃପୁରୁଷଙ୍କୁ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଦେଉଥିଲେ । ବାପା କେବଳ ସବୁ ବଂଶଜ ମାନଙ୍କ ନାମ
କହୁଥିଲେ । ଶ୍ରାଦ୍ଧ ପରେ କାଉଁରିଆ କାଠି କାଳି ବଡ଼ବଡ଼ିଆଙ୍କୁ ଶ୍ରାଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ଦେଉଥିଲେ ।
ତା’ପରେ ଉଲୁଥିଲା ପିଲାମାନଙ୍କ ବାଣ ପୁଟା ।

ବାପା ଓ ମୁଁ ଆଣିଥିବା ବାଣ ଆମ ସାହିର ସମସ୍ତଙ୍କ ଘରଠୁଁ ଅଧିକ ଉନ୍ନତ ବୋଲି
ସମସ୍ତେ ଆମକୁ ଈର୍ଷା କରୁଥିଲେ । ପ୍ରକୃତରେ ସେଦିନର ବାଣ ପୁଟାକରଣ ଓ ବାପାଙ୍କର ବାଣ
ସଂଗ୍ରହ କରିବାର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲେ ଦେହ ରୋମାଂଚିତ ହୋଇଯାଏ । ବାପାଙ୍କ ପରି
ମଣିଷତେ ଆଜି ଯେତେ ଖୋଜିଲେବି ମୋ ନଜରକୁ ଆଉ କେହି ଆସନ୍ତି ନାହିଁ । ଆଜିକାଲି
ପ୍ରତି ମଣିଷ ଭିତରେ ଖୋଡ଼ିଏ ଅହଂ ଓ ଗର୍ବର ପାହାଡ଼ ଅଛି ।

ଧାରାବାହିକ ଉପନ୍ୟାସ

ଭାଗ-୧୨

(ପୂର୍ବ ପ୍ରକାଶିତ ଉତ୍ତର...)
ତାତ୍ତ୍ୱରଖାନାର ଡ୍ରୋନ୍ କଡ଼ରେ ଜମା
ହୋଇଥିବା ଦେଖଣୀହାରୀ କ୍ରମଣ ପତଳା
ହୋଇଗଲେଣି । ନିଜ ନିଜ ଧରାରେ ହୁଏତ
ଗଲେଣି । ଭବେଶ ନର୍ସିଂହୋମ୍ବୁ ଫେରି
ନିଜର ଚେୟାର ଦଖଲ କରିନେଲାଣି । କିଛି
ଲୋକ ହୁଏତ ଆଶା ବାନ୍ଧିଛନ୍ତି
ଖବରକାଗଜରେ ଫଟୋ ସହିତ ସଂବାଦ
ବାହାରିଲା ପରେ ତାତ୍ତ୍ୱରଖାନା
ଏସ୍.ଏନ୍.ସି.ୟୁ.ର ଭାଗ୍ୟ ବଦଳିଯିବ । ଆଉ
ଏଠି ଲୋକେ ଠିକେ ଭଲରେ ବସି ପାରିବେ ।
ଅନ୍ତତଃ ଟିକେ ଭଲରେ ବସି ପାରିବେ ।

ନାଚି କେମିତି ଅଛି ଦେଖିବା ପାଇଁ ମନ
ଛତପଟ କଲାଣି । ଦାନନାଥ ଉଠିଗଲେ
ଏସ୍.ଏନ୍.ସି.ୟୁ. ଭିତରକୁ । ପ୍ରଥମ କାତ
କବାଟ ଠେଲି ପ୍ରବେଶ କଲେ ପ୍ରଥମ
କୋଠରୀରେ । ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ଚେୟାର
ବେଦୁଲି, ଦୁଇ ତିନୋଟି ଡ୍ୱାଲୁଣା ଲଗା
ତନ୍ତ୍ରବିନ୍ଦୁ ଉତ୍ତର ଭେଙ୍ଗୋପାଏଟ୍, ତାତ୍ତ୍ୱର
ଚଟାଣରେ ଥିଆ ହୋଇଛି । ଚଟାଣରେ
ମା’ଟିଏ ତା’ ଶିଶୁକୁ ସ୍ତନ୍ୟପାନ କରଇଛି ।
ଏଇ ସାମ୍ନା ପ୍ରକୋଷ୍ଠକୁ କେବଳ ମା’ମାନେ ହିଁ
ଆସିପାରିବେ ଏବଂ ନର୍ସିଂହୋମ୍ବୁ ନବଜାତକ
ପିଲାମାନଙ୍କୁ ମାରି କ୍ଷୀର ଦେଇ
ପାରିବେ । ସେଥିପାଇଁ ତୁଆର ଝକାରେ
ଏମିତି ଗୁଲୁ ଲାଗିଛି । ବାହାରକୁ କିଛି ଦୃଶ୍ୟ
ହେବ ନାହିଁ । ଭିତରୁ ଆଉ ବାହାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ
ଦୃଶ୍ୟ ହେବ । ଏମିତି ବ୍ୟବସ୍ଥା । ହେଲେ
ବାହାର ଲୋକ ଭିତରକୁ ଆସି ପାରିବେ
ନାହିଁ, କେବଳ ତାତ୍ତ୍ୱରକ ବ୍ୟତୀତ ।
ଦାନନାଥଙ୍କୁ ଦେଖି ସା ଲୋକଟି ତାଙ୍କୁ
ଜଣେ ତାତ୍ତ୍ୱର ବୋଲି ଭାବିଲା ଏବଂ ବିନା
ସଂକୋଚରେ ପଚାରିଲା -
“ସାର ଦେଖିଲେ, ପିଲାଟା ସକାଳେ
ଭଲକରି କ୍ଷୀର ଚାଣି ଖାଉଥିଲା । ଏବେ
ଜମା ଶୋଷି ପାଉନାହିଁ !”

ମା’ଟିର କରୁଣ ନିବେଦନରେ
ଅତିକଣ୍ଠା ଦାନନାଥ ।
ଦେଖିଲେ ପିଲାଟା ନିଷ୍ପେକ ହୋଇ ପଡ଼ି
ରହିଛି ମା’ କୋଳରେ । ହାତଗୋଡ଼ୁ ହଲଇ
ନାହିଁ । ଟିକେ ଟିକେ ନିଶ୍ୱାସ ନେଉଛି
ଯାହା । ଭଗବାନଙ୍କ କୃପାରୁ ତା’ ପିଲାଟା
ବଂଚିଯାଇ । କହିଲେ -
“ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଖାଇବ । ତୁମେ
ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନାହିଁ । କ୍ରମେ ତାକୁ ଅଭ୍ୟାସ
କରାଅ । ବୋଧହୁଏ ପିଲା ଏଠି ରହିବାର
ତିନିଦିନ ହେଲାଣି ?” - କାହିଁକି କେଜାଣି,
ଏମିତି ଅନୁମାନ କରି କଥାଟିଏ
ପଚାରିବେଳେ ଦାନନାଥ ।
“ଆଜ୍ଞା ହଁ, ଆଜକୁ ତିନିଦିନ
ହେଲାଣି ? ଦିନି ମୋତେ କହିଛନ୍ତି ପ୍ରତି
ତିନିଦିନ ଅନ୍ଧରେ ଆସି ପିଲାକୁ କ୍ଷୀର
ଦେବାକୁ ।” - ସା ଲୋକଟି କହିଲା ।
ବୋଧହୁଏ ସାଲୋକଟିର ଶେଷ କଥା
କେବଳପ୍ର ଶୁଣିପାରିଲେ ନାହିଁ ଦାନନାଥ ।
ଭିତରେ ଦୁଇ ଦୁଇଟି କାତ କବାଟ ଠେଲି
ସେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ ନାଚି ପାଖରେ ।
କାହିଁକି ତାଙ୍କୁ ଚିତ୍ତହରଣ ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେପାଖ
କେବିନି ଭିତରୁ ନର୍ସିଂହୋମ୍ବୁ କଥା କ’ଣ
ତାଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସି କହିଲା -
“ଆପଣ ଯା’ ଭିତରକୁ କାହିଁକି

ନାଚି

ଡ. ରତିକାନ୍ତ ବେହେରା

ଅନୁଭବ ଏବଂ ଅନୁଭୂତି ପୂର୍ଣ୍ଣତଃ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ
ହେଲେ ବି, ଏକ ସାଂସ୍କୃତିକ ଆବେଦନ
ଏହାର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଭାବବସ୍ତୁ । ଘଟଣା
ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଜଡ଼ିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା
ଚରିତ୍ରମାନେ ଏହାକୁ ପାଠ କଲା ପରେ
ହୁଏତ ଲୁହ ଗଡ଼େଇବେ । ବାସ୍ତବତା
ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ
କଠୋର ହୋଇଥିବା ଉପଲକ୍ଷି କରିବେ ।
କିନ୍ତୁ ନିଜକୁ କଳା ବା ସାହିତ୍ୟ ରୂପେ ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନେଲେ ବୋଧହୁଏ
ତାଙ୍କ ଆତ୍ମାକୁ କଷ୍ଟ ଲାଗିବ ନାହିଁ, ବରଂ ଶାନ୍ତି ମିଳିବ ।- ଲେଖକ

ବାରମ୍ବାର ଆସୁଛନ୍ତି ? ଶାନ୍ତ ଯାଆକୁ ।
ତାତ୍ତ୍ୱର ଆସିଲେ ଆମ ଉପରେ ବିଚିତ୍ରିତେ ।
ଆପଣ କ’ଣ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ଯେ ବାହାର
ଲୋକ ଏଠିକି ଆସିବା ମନା ?”
ପକେଟରୁ ଶହେ ବଙ୍କିଆ ନୋଟ୍‌ଟେ
ବାହାର କରି ନର୍ସିଂହୋମ୍ବୁ ଦେଲେ ଦାନନାଥ ।
ବାସ୍, ମନଭରି ଏବେ ନାଚି ପାଖରେ ବେଶ୍
କିଛି ସମୟ ଛିଡ଼ା ହେଲେ ଏବଂ ନିଠେଇ
ନିଠେଇ ଦେଖିଲେ ନାଚିକୁ । କାହୁଁକି, ଖୁବ୍
ଭଲଭାବରେ କାହୁଁକି ।
ଚାରିଆଡ଼କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ସେ । ଦୁଇ
ଗୋଟି ପ୍ରକୋଷ୍ଠରେ ଛ’ଛ’ ହୋଇ ବାଉଁଶ
ବେଡ଼ୁ । କେଉଁ କେଉଁ ବେଡ଼ୁରେ ଦୁଇ ଦୁଇ
ଜଣ ପିଲା । ଦାନନାଥ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ
“କିନ୍ତୁ ହେଉଥିବା ଏତେ ପିଲା କ’ଣ କାହୁଁ
ନାହାନ୍ତି ?” ପଚାରିଲେ ନର୍ସିଂହୋମ୍ବୁ । ନର୍ସିଂ
କହିଲା -
“ଏଠି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟା ନେଇ ପିଲା
ଆସିଛନ୍ତି । କେହି ଅନ୍ଧାବେଢ଼େ, କେହି
ପ୍ରିମେଟିଭ, କେହି ବା କାହୁଁନାହିଁ ।”
ଦାନନାଥ ଦେଖିଲେ ପ୍ରକୋଷ୍ଠ ସାରା
ସିନିତ ଆଲୁଅ କିନ୍ତୁ ବେଡ଼ୁ ଉପରେ ଲାଗିଥିବା
ଲାଭକ୍ ବୋର୍ଡ଼ (ଫ୍ଲୋର) ତଳେ ବେଦ
ଶିଶୁମାନେ କେହି କାହୁଁଛନ୍ତି, କେହି
ହାତଗୋଡ଼ୁ ହଲଇଛନ୍ତି, କେହି ବା ନିଷ୍ପେକ
ହୋଇ ପଡ଼ି ରହିଛନ୍ତି ।
ମନଭରି ନାଚିକୁ ଦେଖିସାରିଲା ପରେ
ବାହାରୁ ଆସିଲେ ଦାନନାଥ ଏବଂ କୁଇଁ
ଭବେଶ ପାଖରେ ବସି ଏକ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ
ଛାଡ଼ିଲେ ।
ଉତ୍ତୁକତାର ସହ ଚାହିଁ ରହିଲା ଭବେଶ
ଦାନନାଥଙ୍କୁ ।
“ପିଲା ତ ଖୁବ୍ ଭଲ ଅଛି । କାହୁଁକି,
ହାତଗୋଡ଼ୁ ହଲଇଛି । ଅଥଚ ତାକୁ
ଏସ୍.ଏନ୍.ସି.ୟୁ.ରେ ରଖିବା ପାଇଁ ସେମାନେ
କାହିଁକି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କଲେ ? ତୁମେ ଜଣେ
ତାତ୍ତ୍ୱର, ଅବଶ୍ୟ ଅନ୍ୟ ବିଭାଗର । ତୁମ
ପାଠ ଏବଂ ଅଭିଜ୍ଞତା କ’ଣ କହୁଛି ? କିନ୍ତୁ
ମୋର ତ ହୃଦବୋଧ ହେଉଛି, ନାଚି ଶତ
ପ୍ରତିଶତ ଭଲ ଅଛି !” - କହିଲେ
ଦାନନାଥ ।
“ନାଚି ବାପା ! ତା’ର କିଛି ବିଶେଷ
ଅସୁବିଧା ଅଛି, ଯାହା ଆମ ଆଖୁକୁ ଦିଶୁନି,
ତାତ୍ତ୍ୱର ଆଖୁକୁ ଦିଶୁଛି ।” - ରୁଝିଲେ
ଭଲ କହିଲା ଭବେଶ ।
ଦାନନାଥ ଆଉ ପାଟି ଖୋଲିଲେ ନାହିଁ ।
ଭିତରେ ଅନୁଶୋଚନା ଆସୁଥିଲା,
ନର୍ସିଂହୋମ୍ବୁରେ ଆଡ଼ମିସନ୍ ନକରି ବରଂ
ଶୁଭବାରେ ତେଲିଭରି ପାଇଁ ଏଇ ସରକାରୀ

ମେଡ଼ିକାଲରେ ଭି.ଆଇ.ପି. କେବିନିଟିଏ ରୁକିଂ
କରିଥିଲେ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା ! ଏଠି
ଶୁଭବା ପିଲାକୁ କ୍ଷୀର ଦେଇପାରିଥାନ୍ତା, ଆଉ
ଯେତେଦିନ ଛାଡ଼ା ନାଚି ଏସ୍.ଏନ୍.ସି.ୟୁ.ରେ ରହି
ପାରିଥାନ୍ତା ! ମା’ ପୁଅକୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ
କାଗାରେ ରଖି ଏପରି ବାର ହାନିଆ ହେବାକୁ
ପଡ଼ିନଥାନ୍ତା !
ଶିଶୁ ବିଭାଗର ଅନତିଦୂରରେ ରହିଛି
କିନ୍ତୁ ଚିକିତ୍ସାକରଣ କେନେରାଲ ଷ୍ଟୋର ।
ଏଇଠି କିଲୁର ବିଭିନ୍ନ ମେଡ଼ିକାଲକୁ ଔଷଧ ଓ
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜିନିଷପତ୍ର ପ୍ରେରଣ କରାଯାଏ ।
ଦୀର୍ଘଦୂର ଅଛନ୍ତି କାହିଁକି । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ
ଭାବେ ଦାନନାଥ ସେଇ ଆଡ଼କୁ
ଆଗେଇଲେ ।
“ବସନ୍ତ !” - ପାଖରେ ପଡ଼ିଥିବା ଏକ
ଖାଲି ଚେୟାରକୁ ଦେଖେଇ ଦେଲେ କାହିଁକି ।
ସମସ୍ୟାଟିକୁ ଆମୃତକୃତ କାଣ୍ଡି ଥିବ । ଏଣୁ
ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଉଭୟେ କିଛିକ୍ଷଣ
ଏହି ସମ୍ପର୍କରେ କଥାହେଲେ । ଆଉ ଶେଷରେ
ସେଇଆ ହିଁ କହିଲେ -
“ମୋ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରିଥିଲେ,
ଶୁଭବା ପାଇଁ ଏଠି ଗୋଟେ ଭଲ କେବିନ୍
ଯୋଗାଡ଼ ହୋଇ ପାରିଥାନ୍ତା ! ଅନେକଟା ମୁଁ
ସଂଭାଳି ନେଇଥାନ୍ତି ।”
କାହିଁକି ପାଖରୁ ଫେରି ବାହାରେ
ଛିଡ଼ାହୋଇ ଶୁଭବାଟକୁ ଫୋନ୍ ଲଗେଇଲେ
ଦାନନାଥ । ସେପାଖରୁ ଶୁଭବାଟ
ପଚାରିଲା -
“ହଁ, କ’ଣ ହେଲା ବାପା ? ପିଲା
କେମିତି ଅଛି ? ଭବେଶ ସହିତ ଏବେ
ଫୋନ୍‌ରେ କଥା ହେଉଥିଲା । ସେ କହୁଥିଲା,
ତୁମେ କୁଆଡ଼େ ଭିତରକୁ ଯାଉଥିଲ, ପୁଅ
ପାଖକୁ ?”
“ହଁ, ଯାଉଥିଲି । ମୁଁ ଯାହା ଅନୁଭବ
କଲି, ତୁମ ମେଡ଼ିକାଲ ସାଧନ ଏକ
କହୁଛି, କେଜାଣି ! ବାହାରକୁ ଦୃଶ୍ୟ ହେଲା
ଭଲି ତା’ର କିଛି ଅସୁବିଧା ହୋଇନାହିଁ ।
ଅଥଚ ସେମାନେ ଏଠିକି ପଠେଇ ଦେଲେ
କାହିଁକି ?”
“ନାଚି ବାପା ! ପିଲା
ଏସ୍.ଏନ୍.ସି.ୟୁ.ରେ ଆଡ଼ମିସନ୍ ନେବା
ଉଚିତ ହୋଇଛି । ମୁଁ ଶିଶୁ ବିଶେଷଜ୍ଞ
ନାଳମାଧବ ବାବୁଙ୍କ ସହିତ ଫୋନ୍‌ରେ କଥା
ହୋଇଛି, ପିଲାଟି ତିକେ ଅସୁବିଧା ଥିଲା ।
ଆପଣ ତ ଆଉ ତାତ୍ତ୍ୱର ନୁହଁନ୍ତି ଯେ, ତା’ର
ଭିତର ଅସୁବିଧାକୁ ଦେଖିପାରନ୍ତେ ବା ଦୃଶ୍ୟ
ହୁଅନ୍ତା ! ଛିଡ଼ିଗଲେ, ଯା’ ହେଲେ, ଖଣ୍ଡିଆ
ଖାବରା ହେଲେ ବାହାରକୁ ଦୃଶ୍ୟ
ହୋଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଭିତରେ ଥିବା ଜଟିଳ

ପୁଷ୍ପା ୪ ର ଦି ବା ର

ଚନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକର ଅସୁବିଧା, ଯାହା ସାଧାରଣ
ଆଖୁକୁ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ, ତାହାକୁ ଆପଣ
କିପରି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିପାରିବେ ? ତେଣୁ
ଆପଣ ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ଅଧିକ କିଛି ବିଶ୍ଳେଷଣ
କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଆଜି ମୁଁ ପୁରୁଷ ଟିକେଟ୍
ପାଇଁ ଦେଖା କରୁଛି । କାଲି ସକାଳେ
ଛ’ଟାରେ ଏଠୁ ପୁରୁଷ ଧରିଲେ ଦୁଇଟା
ପୁଅ ବାଲେଶ୍ୱରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ପାରିବି ।
ଗୋଟିଏ ସବୁଟାକୁ ମୁଁ ମାଧ୍ୟମକ
କରିନେବି, କଥା ଦେଉଛି ।”
ଏକ ରୁକ୍ତିବାଦୀ ସଂଘୀର ଓ
ପାରମ୍ପାରିକ ଚେତନାରେ ଭବେଇ ରୁଦ୍ଧ
ହେଉଥିବା ଦାନନାଥ ପୁଅ, ଝିଅ ଓ କୁଲିକ
ବିକାଶରେ କେଉଁଠି ପ୍ରତିବାଦ କରିପାରୁ
ନଥିଲେ । ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲେ ସବୁଠି ଯେମିତି
ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତନର ସ୍ରୋତ ପ୍ରବାହିତ
ହୋଇଯାଉଛି । ପାରମ୍ପାରିକ ବିଚାର ଓ
ବିକାଶ ସବୁ ଭୁଲ ପ୍ରମାଣିତ ହେଲାଣି ।
ନିଜକୁ ଏବଂ ନିଜର ବିଚାରଧାରାକୁ
ପ୍ରାଚୀନ ପକ୍ଷରେ ଆଉ ଚଳେଇ ନେଇ
ପାରିବେ ନାହିଁ । ସମୟ ଏବେ ବଦଳି
ଗଲାଣି । ମଣିଷ ପରା ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ପରିକ୍ରମା
କରିବାକୁ ବସିଲାଣି !

ହେଲେ ଗୋଟିଏ କଥା ତାଙ୍କୁ ସର୍ବଦା
ଆତ୍ମୋଚ୍ଚିତ କରୁଛି । ଏବେ ନବଜନ୍ମିତ
ଶିଶୁମାନଙ୍କ ଠାରେ ଅଧିକ ସମସ୍ୟା
ଦେଖାଯାଉଛି ନା ପୂର୍ବରୁ ଥିଲା ? ଶିଶୁ
ମୃତ୍ୟୁହାର ଭାରତରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା
ଆଖୁଦୃଶିଆ ଭାବେ କମିନାହିଁ । ପୂର୍ବପରି
ବର୍ଷକୁ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଶିଶୁ ଜନ୍ମ ସଂଗେ ସଂଗେ
ମୃତ୍ୟୁ ଦ୍ୱାରା କବଳିତ ହେଉଛନ୍ତି । ଯଦିଓ
ତିରିଶ ବର୍ଷ ତଳେ ଏବଂ ଆଜିର
ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସେବାର ଉନ୍ନତି ବହୁ ପରିମାଣରେ
ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ସେହି ଭୁଲନାରେ ଶିଶୁ
ମୃତ୍ୟୁହାର କମିନାହିଁ । ମାନସିକ ଅନୁସୂଚୀ
ପିଲାଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା, ମାନସିକ ବିକଳାଙ୍ଗ ଶିଶୁଙ୍କ
ସଂଖ୍ୟା ପୂର୍ବପରେଖ ଅଧିକ ।
ଏବଂ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଲୋକଙ୍କର
ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମତଦ୍ୱାରା ଆତ୍ମୋଚ୍ଚିତ ହୁଅନ୍ତି
ଦାନନାଥ । ଜଣେ ପରିବେଶବିତ୍ ଯେଉଁ
ଆଡ଼କୁ ଆଖୁକୁ ଦେଖାଏ, ଜଣେ
ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ ଅନ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ଅୁଖିକି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ
କରେ, ଜଣେ ଯୋଗୀ ଯାହା କହେ, ଜଣେ
ତାତ୍ତ୍ୱର ବି ଭିନ୍ନ କଥା କୁହନ୍ତି । ବରଂ
ଦାନନାଥ ଭାବନ୍ତି ଅତୀତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯାହା
ଥିଲା, ବୋଧହୁଏ ଠିକ୍ ଥିଲା । ସଂସାରରେ
ବଡ଼ବଡ଼ିଆମାନେ ତ ଏହାକୁ ସମର୍ଥନ
କରିଥାନ୍ତି ।

ବଡ଼ ଗୋଲକଧରରେ ପଡ଼ିଗଲେ
ଦାନନାଥ । ଟିକେ ଦୂରରେ ଦୃଶ୍ୟ
ହେଉଛନ୍ତି ଅଶ୍ୱିନାବାବୁ । ସମୟ ବାରଟା
ଦଶମିନିଟ୍ । ଆଉଟପାଉରୁ ତାତ୍ତ୍ୱର
ବାହାରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ପଛରେ ଅଶ୍ୱିନାବାବୁ ।
ଏହି ସମୟରେ ଦାନନାଥଙ୍କ
ମୋବାଇଲ ରିଂ ହେଲା, ସମୁଦି ଫୋନ୍
କରିଛନ୍ତି ।
“ଆମେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଛୁ ସମୁଦି । ଏବେ
ଶୁଭବା ପାଖରେ । ସିଧା ନର୍ସିଂହୋମ୍ବୁ ଚାଲି
ଆସିଲା । ଟିକେ ପରେ ମେଡ଼ିକାଲରେ ଯାଇ
ପହଞ୍ଚିବୁ । ଆପଣ ମେଡ଼ିକାଲରେ ଥିବେ
ନିଶ୍ଚୟ ।”
ଦାନନାଥ ଫୋନ୍ କାଟିଦେଲେ ।
ଅଧିକ କିଛି କଥା ହେବାର ଆବଶ୍ୟକତା
ନଥିଲା । ଭିନ୍ନ ଏକ ସଂକଟବୋଧରେ ଘାରି
ହେଉଥିଲେ ସେ । ଦ୍ୱି-ପ୍ରାଧିକରଣ ଖରା ଆହୁରି
ବାଣ, ଆହୁରି ତୀବ୍ର ପାଠ ହେଲା
ତାଙ୍କୁ । (ଛମକଣ)

- ଏଇଟା ବିଲେଇ ଘର, ବାଲିଘର
ଦୁହେଁ ।
ସୁଲ ସାଙ୍ଗ ରକତ ମୁହଁକୁ କଥା ପଦକ
ଶୁଣି ଚଳି ପଡ଼ିଥିଲା ସିପ୍ରା ।
ସବୁଥର ଭଲି ନିଜର ଗୋଟେ ପାଦକୁ
ସମୁଦ୍ର ବାଲିରେ ପୁରାଇ ତା ଉପରେ ତ୍ରିଭୁଜ
ଆକାରର ବାଲି ଆସି, ଟିକେ ଚାପି ଧୀରେ
ଜିନା ପାଦକୁ ବାହାର କରି ଆଣିଲା ପରେ
ବାଲିଘରର ପ୍ରାଥମିକ କାଞ୍ଚା ପଡ଼େ ବୋଲି
ସେ ଜାଣିଛି । ତା ପରେ ନଡ଼ିଆ ପିନ୍ଧି ବା
ପତଳା କାଠିରେ ଲୁଗା, ପୁରୁ ଚିତ୍ର ସହ ନାଁ
ଲେଖାହୁଏ ସେଇ ଘର ଉପରେ ।
କେଳବେଳେ ଛୋଟ ପତକାଟିଏ ସବା
ଉପରେ ଲଗାହୁଏ । ସମସ୍ତେ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି
ବା ବାଲିଘରକୁ ଅଥଚ ଆଜି ରକତ କହୁଛି
ଏଇଟା ବିଲେଇ ଘର ।
- ଆରେ ପାଦ ପଖାଲ ଘର କଲେ,
ସେଇଟା ବିଲେଇ ନିଜ ଘର ଚୋଳିଲା ଭଲ
ହୁଏ । ତୁ ବରଂ ବାଲି ଏକାଠି କରି ହାତ
ପାପୁଲି ଓ ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ଘର ରୂପ ଦେ । ସୁନ୍ଦର
କେଖାଯିବା ପାଇଁ ଏଇ ବାଲିରେ ପଡ଼ିଥିବା
ଆଉସକ୍ରିମ କାଠି, ବାଦାମ ଚୋପାରେ
ଘର’ର ବାଡ଼ ଓ ଶାମୁକାରେରେ ତିକାଜନ’
ନୂଆ ଆଉଡ଼ିଆ ଶୁଣି ଖୁସି
ହୋଇଯାଉଥିଲା ସିପ୍ରା । ଦୁହେଁ ମିଶି ପ୍ରଥମ
ଥର ପାଇଁ ଭିନ୍ନ ଏକ ତିକାଜନର ବାଲିଘର
ଗଢ଼ିଥିଲେ । କିଛି ଶାମୁକା ସମୁଦ୍ର କୁଳରୁ
ଗୋଟାର ଆଣିଥିଲା ରକତ ଓ ସିପ୍ରାକୁ
ଦେଇଥିଲା । ଖୁସିରେ ଆସୁଥିବା ହୋଇଥିଲା
ସିପ୍ରା ।
ନିଜ ସେଇ ଶାମୁକାକୁ ବାନ୍ଧି, ଗୋଟାଏ
ଲମ୍ବଲିଆ ଶାମୁକା ଦେଇଥିଲା ରକତକୁ ।
- ଏଇଟା ମୁଁ କଣ କରିବି ?
ପଚାରିଥିଲା ରକତ ।

ଏ ସମ୍ବାଦର ଗଢ଼ି.....
ବାଲିଘର- ବତାଘର- ଶାମୁକା
ଅରବିନ୍ଦ ଦାସ
ବିଶାଖାପାଟଣା

- ସାଧୁଟିକି ରଖୁ, ଆମ ବାଲିଘର
ଫୁଟିରେ ।
ହସିଥିଲା ରକତ । ଦୁହେଁ ଅନାଇଥିଲେ
ସମୁଦ୍ରକୂଳରେ ଥିବା ବତାଘରକୁ ।
ସିପ୍ରା ପଚାରିଥିଲା - ‘ଏଠି ତ ପାଣିକାହାଜ
ଆସିବି, ବତାଘର କାହିଁକି ଅଛି ?’
- ‘ବଡ଼ କାହାଜ ବିନା ନାହିଁ, ହେଲେ
ମାଛଧରା ଟ୍ରଲର, ବୁଲି ଟ୍ରକା ତ ଆସୁଛି । ଆଉ
ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଲୋକମାନେ ବି ଜାଣିପାରିବେ
ବିନା ।’
ଘରକୁ ଫେରି ସିପ୍ରା ଗୋଟେ ପୁସ୍ତକ
ଟ୍ରାବେର ସାଉଡି ରଖୁଥିଲା ସବୁ ଶାମୁକା । ତା
ଉଛାଥିଲା ଗୋଟେ ହାତ କରି ପିନ୍ଧିବ ।
ରକତ କିନ୍ତୁ ସେଇ ଲମ୍ବଲିଆ ଶାମୁକାକୁ
ଗୋଟେ ଚାପି ରିଙ୍ଗରେ ଲକେଟ ଭଳି ଲଗାଉ
ସିପ୍ରାକୁ ଦେଖାଇଥିଲା ।
- ଯାକୁ ଦେଖୁ ଆମ ବାଲିଘର କଥା ମନେ
ପକାଇବୁ ।’ କହିଥିଲା ସିପ୍ରା ।
ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥର, ସମୁଦ୍ର ବେଳାଭୂମି
ଦେଖିଲାକ୍ଷଣି କାହିଁକି କେଜାଣି ଆନମନା
ହୋଇପାରେ ସିପ୍ରା ।
ଛୋଟପିଲା ପାଲଟିଯାଇ, ବାଲିଘର ବନାଇ
ଦେହହାତ ବାଲି ସରସର ହେବା ତା ଅଭ୍ୟାସ ।
ଛୋଟବେଳେ ଯେତେ ବି ପରିବାର ସହ ପୁରୀ,
ଢୋପାଳପୁର, ବାଘା ବୁଲିବାକୁ ଯାଉଥିଲା,

ଦେଖା ସାକ୍ଷାତ, ଗପସପ ଭିତରେ ଅଳ୍ପଚିତ
ହେଉଥିଲା ଗୋଟେ ପ୍ରେମ ସମ୍ପର୍କ ।
- ‘କାଲି କୋଣାର୍କ ଯିବା ? ମୋ ମତର
ସାଧକେଲେ ?’ ପଚାରିଥିଲା ରକତ ।
- ‘କାହିଁକି ?’
- ‘ବାଲିଘର ଚୋଳିବା, ଶାମୁକା
ଗୋଟାଇବା । ଏମିତି ଆଉ ଗୋଟେ ଶାମୁକା
ଏଥର ମିଳିବ କି ନାହିଁ କେଜାଣି ?’
ରକତ ନିଜ ଚାପି ରିଙ୍ଗ ପୁରାଇ କହିଲା ।
ଚାପିରିଙ୍ଗରେ ଲାଗିଥିବା ଶାମୁକାକୁ ଦେଖି
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ସିପ୍ରା ପଚାରିଲା, - ‘ଇଏ ମା !
ଏଇଟା ସେଇ ଶାମୁକା ! ତମେ ଆଜି ଯାଏଁ
ରଖୁଛ ?’
- ହଁ, ଏଥର ଘରକୁ ଗଲାବେଳେ ଏଇ
ରିଙ୍ଗକୁ ଆଣିଥିଲି ।
ପରଦିନ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିଲେ କୋଣାର୍କ,
ସମୁଦ୍ରକୁ ।
ବାଲିଘର ଚୋଳି ସେଥିରେ ଦୁହେଁକି ନାଁ
ଲେଖୁଥିଲା ସିପ୍ରା ।
- ପିଲାଲିଆମା ଯାଉନି ତୁମର । ବାଲିଘର
କଣ କେବେ ସତ ସତକା ଘର ଯେ.....ଭାଳି
ତ ଯିବ ।
ଏ ସମୁଦ୍ର ବେଳାରେ ଯେତେ ପାଦ ଚିହ୍ନ,
ଯେତେ ବାଲିଘର ସବୁ ଲିଭାଉ ଦିଏ ସମୁଦ୍ର
ତେଜ ।
- ଯାଉ, କିଏ ଖାତିର କରିଛି, ମୁଁ ପୁଣି
ଗଢ଼ିବି । ସମୁଦ୍ରକୁ ମୁଁ ଟୁରେ, ହେଲେ ଯଦି ସେ
ତା ଜିବିରେ ଅଟଳ, ମୁଁ ମୋ ଜିବିରେ । ସେ
ସିନା ଲିଭାଇ ଦେବ, ହେଲେ ଏଇ ବତାଘର
ସାକ୍ଷୀ ରହିବ ଆଉ ଶାମୁକା ସବୁ ଆମ
ପାଖରେ ।
ସେଦିନ ଘରକୁ ଫେରିବା ପୂର୍ବରୁ ଗୋଟେ
ବଡ଼ ଶାମୁକା ରକତକୁ ଦେଇ ସିପ୍ରା କହିଲା
ଏଇଟା ତୁମର, ଆଉ ବାକିତକ ଶାମୁକା

ମୋର, କିନ୍ତୁ ତମ ପାଖରେ ରଖୁଥାଅ । ଘରକୁ
ହେଉଥିଲା ଗୋଟେ ପ୍ରେମ ସମ୍ପର

